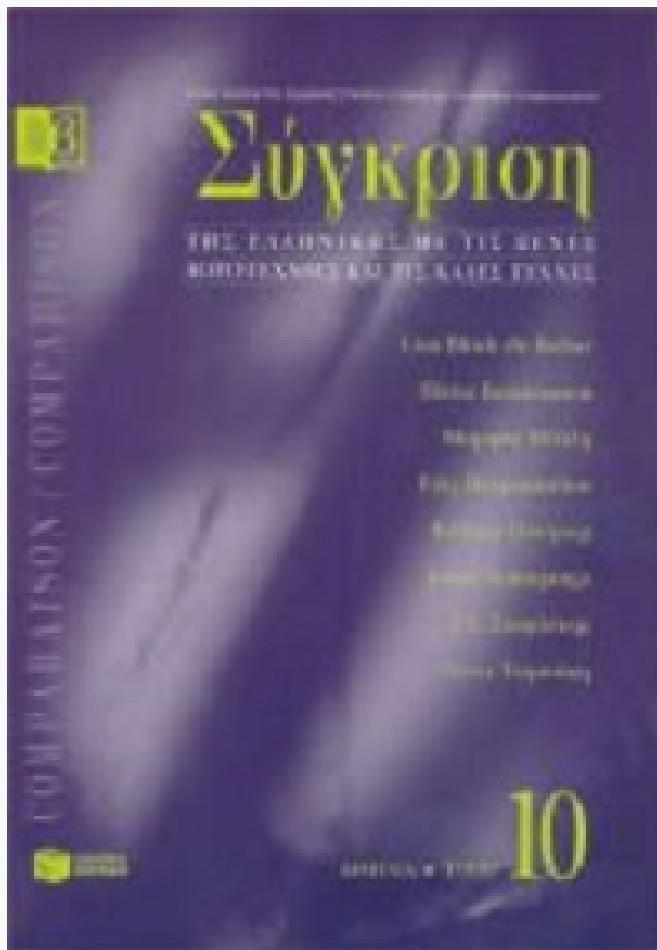


Comparison

Vol 10 (1999)



Parody: Dimensions and Perspectives. Edited, with an introduction, a bibliography, and an index by Beate Müller. Rodopi Perspectives on Modern Literature, Amsterdam - Atlanta, GA 1997, 313p.

Z. Siaflékis

doi: [10.12681/comparison.11472](https://doi.org/10.12681/comparison.11472)

Copyright © 2017, Z. I. Siaflékis



This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Siaflékis, Z. (2017). Parody: Dimensions and Perspectives. Edited, with an introduction, a bibliography, and an index by Beate Müller. Rodopi Perspectives on Modern Literature, Amsterdam - Atlanta, GA 1997, 313p. *Comparison*, 10, 142-144. <https://doi.org/10.12681/comparison.11472>

Διαπιστώνεται ότι το φαινόμενο της επαναγραφής μπορεί να αποκαλυφθεί σε όλα τα γένη και είδη της λογοτεχνίας. Η μεταμοντέρνα εκδοχή του χαρακτηρίζεται από την ουσιαστική αλλαγή των σχέσεων ανάμεσα στην πραγματικότητα και τους όποιους κανόνες αναπαράστασής της.

Το τέταρτο μέρος με τίτλο «Η πρόσληψη και η διαδικασία του μεταμοντερνισμού» αποτελεί ένα πανόραμα εκφράσεων και μορφών του μεταμοντερνισμού σε είκοσι έξι εθνικές λογοτεχνίες και κουλτούρες. Εδώ βρίσκομαστε μπροστά σε μια μορφή συγχριτισμού, με την πιο παραδοσιακή σημασία του όρου. Ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία να διαπιστώσει τις ιδιαιτερότητες ενός διεθνούς φαινομένου, τις συνεχώς ανανεούμενες μορφές του, τις σχέσεις του με την πρωτοπορία των αρχών του αιώνα. Διαπιστώνει επίσης το ρυθμό πρόσληψης και εξέλιξης του μεταμοντερνισμού που υπαγορεύεται από τις τοπικές συνθήκες ανάπτυξης καθώς και τις δυσκολίες χρονολόγησης του φαινομένου με ομοιογενή λίγο πολύ κριτήρια.

Τέτοιες συνολικές αντιμετωπίσεις δείχνουν βέβαια και το εύρος των δυνατοτήτων της συγχριτικής μεθόδου. Εδώ λ.χ. θα περιμέναμε ένα πέμπτο μέρος όπου θα διαπιστώνωνται ενδεχομένως ορισμένες σταθερές σύγκλισης ή απόκλισης ανάμεσα στις εξεταζόμενες λογοτεχνίες. Ωστόσο κι αυτή η πανοραμική θέα προσφέρει τη δυνατότητα στον αναγνώστη να προχωρήσει ο ίδιος σ' αυτήν τη συνθετική εργασία.

Η έκδοση συνοδεύεται από μια «Βιβλιογραφία δευτερευουσών πηγών», που αποτελεί ένα βασικότατο και χρησιμότατο βοήθημα πάνω στο θέμα, από ένα συστηματικό θεματικό κατάλογο κι έναν κατάλογο ονομάτων.

Με τον τόμο αυτό ο ειδικός αλλά και ο φιλομαθής αναγνώστης μπορούν να οδηγηθούν σε μια συγχριτική θεώρηση ενός διεθνούς φαινομένου που δεν καλύπτει μόνο τα όρια της λογοτεχνίας αλλά εκτείνεται ουσιαστικά στο χώρο των επιστημών του ανθρώπου.

Z.I. Σιαφλέκης

Parody: Dimensions and Perspectives. Edited, with an introduction, a bibliography, and an index by Beate Müller. Rodopi Perspectives on Modern Literature, Amsterdam - Atlanta, GA 1997, 313p.

La parodie est un phénomène littéraire qui a une fonction diachronique. Elle peut avoir lieu dans n'importe quelle littérature, à n'importe quelle période, sur n'importe quel genre littéraire. En fait il s'agit d'un discours qui peut être produit par tout texte littéraire, indépendamment de son appartenance à une littérature nationale ou à un courant littéraire.

Le discours parodique crée à son tour un autre genre littéraire qui est en dépendance avec le genre parodié. Cela retrécit bien entendu son champ sémantique et limite son autonomie. Par ailleurs, la parodie est associée à d'autres formes humoristiques telles que le travestissement burlesque ou la satire, afin de produire l'effet escompté qu'est la ré-écriture ludique d'un genre sérieux.

Pour toutes ces raisons la parodie présente un intérêt constant pour la recherche littéraire. Dans les vingt dernières années elle a fait l'objet de plusieurs colloques et études, parmi lesquelles les plus célèbres restent celles de Gérard Genette, *Palimpsestes. La litté-*

rature au second degré. Paris, Seuil, 1982 et de Linda Hurtcheon, *A theory of parody: The Teachings of Twentieth-Century Art Forms*, New York, Routledge, 1988.

Le présent volume contient douze communications faites lors du colloque interdisciplinaire et international "Parody: Dimensions and Perspectives" qui s'est tenu à Sydney Sussex College de Cambridge, en septembre 1995, et dont la responsable scientifique a été Madame le Professeur Beate Müller. Il s'agit d'une approche qui utilise la problématique moderne, déjà élaborée par la théorie littéraire; c'est pourquoi elle met en évidence l'existence de certains problèmes qui ont trait soit à la forme du genre parodié, soit à son contenu. C'est ainsi qu'il est question des particularités de "Parody and Quotation: A Case-Study of E.T.A. Hoffmann's Kater Murr" (Andreas Böhn) ou de la "Parody in Sulman Rushdie's The Satanic Verses" (Andreas Höfele), alors que Gabrielle Bersier, Wolfgang Karrer et Rebecca E. Sammel mettent l'accent sur des aspects particuliers du phénomène parodique concernant ou bien sa propre nature ou bien ses rapports avec d'autres formes humoristiques, ainsi qu'il est question dans leurs contributions respectives: "A Metamorphic Mode of Literary Reflexivity: Parodie in Early German Romanticism", "Cross-Dressing between Travesty and Parody", "Carnival Confession: The Archpoet and Chaucer's Pardoners".

Un autre ensemble de communications est consacré à des textes de grands écrivains et à l'aspect parodique qu'il revêtent. Ces rapports, très subtiles, éclairent bien les travaux de Heike Bartel:Dimensions of Parody in

the Poems of Paul Celan", de Rumjana Kiefer "Leonard Bast's Umbrella in Howard Kirk's Plot of History: Malcolm Bradbury's Parody of Howards End in the History Man", de Beate Müller "Hamlet at the Dentist's: Parodies of Shakespeare" de Tore Rem "Sentimental Parody? Thoughts on the Quality of Parody in Dickens", de Gerlinde Ulm Sanford "A Preliminary Approach to Werner Schwab's Faust: Mein Brustkorb: Mein Helm", de Gerd K. Schneider "Sexual Freedom and Political Repression: An Early Parody of Arthur Schnitzler's Reign", alors que Martin J. Schubert nous propose une vue large et détaillée sur "Parody in Thirteenth-Century German Poetry".

Bien que limité dans les littératures anglo-saxonnes, ce volume présente un intérêt multiple: D'une part il assemble des études originales qui portent sur les problèmes spécifiques du phénomène parodique et, d'autre part, il entre en discussion avec les approches théoriques, les plus importantes, faites sur cette question. C'est pourquoi il s'adresse non seulement à un membre limité de spécialistes, mais à tout enseignant ou chercheur intéressé par ce sujet. À cela contribuent également une bibliographie sélective sur la parodie, un index thématique et surtout une introduction, faite par Beate Müller, qui pose de manière pertinente le phénomène parodique dans ses principales dimensions.

L'option essentielle sur le plan méthodologique concerne l'usage du terme intertextualité parodique, qui semble couvrir l'éventail des fonctions et des rapports entre deux textes, liés par ce mécanisme. En outre il permet d'y rassembler des textes à caractère ludique comme sérieux, et de mettre en évidence les rapports littéraires et

esthétiques qui caractérisent la fonction parodique. Du reste, le choix méthodologique est propre à chacun des participants. La plurivocité de leur démarche montre bien la nécessité d'une approche plurielle à un phénomène complexe.

L'initiative de l'organisation du colloque d'abord et la constitution du volume des actes ensuite, montrent bien le souci de l'éditrice d'aborder un sujet complexe dans une perspective interdisciplinaire. La sélection et la présentation d'un ensemble de communications de haut niveau scientifique prouvent que l'étude du phénomène de la parodie nécessite une approche comparative qui puisse mettre en évidence les nuances et les jeux expressifs du langage dans plusieurs œuvres littéraires. La parodie, plus que toute autre forme d'expression littéraire, est aux prises avec le problème de l'autre, d'un autre très souvent transformé, à des fins esthétiques. Ce livre, sans prétendre à la solution définitive des problèmes abordés, constitue une importante contribution à l'étude du phénomène parodique.

Z.I. Siaflékis

Bohrer, Karl Heinz, *Die Grenzen des Ästhetischen. (Τα όρια του αισθητικού)*. München, Wien, Hanser 1998.

Ο Karl Heinz Bohrer, καθηγητής Λογοτεχνίας και Αισθητικής στο Πανεπιστήμιο του Bielefeld και επιστημονικός υπεύθυνος του παγκοσμίως γνωστού περιοδικού *Merkur*, το οποίο φέρει τον προγραμματικό υπότιτλο *Γερμανικό Περιοδικό για την Ευρωπαϊκή Σκέψη*, είναι ένας από τους σημαντικότερους στοχαστές στη σύγχρονη Γερμανία. Το γνωστικό του

αντικείμενο δεν ορίζεται εύκολα. Ο Jonathan Culler θα χαρακτήριζε την σκέψη του απλώς ως «θεωρία», όπως αυτή κατανοείται σήμερα στις ανθρωπιστικές επιστήμες. Πρόκειται για μια σκέψη επηρεασμένη από τη φιλοσοφία, την ψυχανάλυση, το close reading της λογοτεχνίας, αλλά και από την άμεση εμπειρία αισθητικών συμβάντων, για μια συλλογιστική η οποία κρατά ίσες αποστάσεις από την αποδόμηση και από την παραδοσιακή ερμηνευτική, καθώς ο συγγραφέας ασκεί κριτική τόσο στον Derrida όσο και στον Gadamer.

Ο Bohrer παρουσιάζει στο νέο του βιβλίο μια συλλογή μελετών πάνω σε προβλήματα αισθητικής. Το κεντρικό θέμα αναπτύσσεται στην τελευταία εργασία του τόμου, η οποία δανείζει τον τίτλο της στο σύνολο: *Τα όρια του αισθητικού*. Η προβληματική, η οποία καθορίζει παράλληλα και ένα πλαίσιο για όλα τα επιμέρους ζητήματα των υπολοίπων μελετών του τόμου, τίθεται ως θεωρητική αναζήτηση ενός αιθεντικού (με την έννοια του Paul de Man) πυρήνα του ίδιου του αισθητικού — πέρα από την παράδοση μιας μεταφυσικής ή συστηματικής αισθητικής.

Ο Bohrer επιδιώκει —και γι' αυτό τον λόγο εξετάζει την έννοια του ορίου— μια θεωρητική και εμπειρική οριοθέτηση του αισθητικού, επιμένοντας στην αμετάλλητη ιδιαιτερότητα της τέχνης, της δημιουργίας και της πρόσληψής της. Ιδιαιτερότητα σημαίνει σχετική αυτονομία. Αυτή την αυτονομία υπερασπίζεται ο συγγραφέας απέναντι σε όλες τις προσπάθειες εργαλειακής χρήσης και εκμετάλλευσης της τέχνης — από την πολιτική, την ιστοριογραφία, τη φιλοσοφία του νοήματος και της οντότητας, τους θεσμούς συλλογής και καταγραφής της τέχνης (μουσεία, πανεπιστήμια).